

Nederlandse taal - peuters (pre-fase)

Ontluikende en beginnende geletterdheid

Mondelinge taalvaardigheid

Woordenschat en woordgebruik

- uitbreiden van de receptieve woordenschat
- uitbreiden van de productieve woordenschat
- gebruiken van nieuwe woorden in andere situaties
- gebruiken van steeds meer verschillende en complexere woorden

Spreken (vloeiend en verstaanbaar)

- uitspreken van alle klinkers en medeklinkers in een woord zoals ook onbeklemtoonde lettergrepen en alle achter elkaar staande medeklinkers (bijv. 'banaan' i.p.v. 'naan', 'trap' i.p.v. 'tap')
- klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem (fonologie)
- zinnen vormen (syntaxis)
- vertellen op een begrijpelijke en verstaanbare wijze
- beschrijven van iets of iemand uit de eigen omgeving met gebruik van losse woorden of eenvoudige zinnen en eventueel met visuele ondersteuning (plaatje van een boom, bekend persoon)
- uitvoeren van eenvoudige, korte spreektaken met het doel om te amuseren of informeren (bijv. zingen van een kort eenvoudig liedje of opzeggen van een versje)

Luisteren

- begrijpen en uitvoeren van instructie(s)
- luisteren naar een verhaal (eenvoudige chronologische structuur met korte zinnen)
- ontwikkelen van verhaalbegrip
- begrijpen wat wordt verteld (bijv. tijdens of na het voorlezen passende prenten aanwijzen)
- samenvatten van wat wordt verteld (bijv. in het kort een belangrijke gebeurtenis uit een prentenboek navertellen)
- evalueren van wat wordt verteld (bijv. kort reageren op de inhoud in antwoord op vragen)

Gesprekken voeren

- gesprekjes voeren met de leidster en/of een ander kind
- kennismaken met enkele gespreksregels (bijv. naar elkaar luisteren, stil zijn als de ander praat en wachten op de beurt)
- (spontaan) reageren op een ander kind of de leidster (bijv. door iets over zichzelf te vertellen)
- beantwoorden van verschillende type vragen met korte taaluitingen en eventueel ondersteunt door gebaren (vraagtypen zoals aanwijsvragen; luistervragen; wie-wat-waar vragen; keuzevragen (tussen twee dingen kiezen); voorspelvragen)
- uiten van een mening en deze vergelijken met de mening van anderen
- stellen van vragen om ergens meer over te weten te komen (bijv. wie, wat, waar, waarom) of hulp te krijgen

Taalbeschouwing/ metalinguïstische vaardigheden

Praten over taal

- op speelse wijze bezig zijn met taal
- bewust worden van het eigen taalgebruik
- bewust worden dat je over taal kunt praten

Lezen

Leesplezier

- meeleven met prentenboeken (leesbeleving)
- genieten van versjes, gedichtjes of verhalen

Oriëntatie op verhaal en tekst

- bladeren door (prenten-)boeken
- ontdekken dat illustraties ook een verhaal vormen (begrijpend luisteren)
- herkennen van (bekende) veelvoorkomende pictogrammen (bijv. handen wassen)
- herkennen van verschillende vormen van schriftelijke communicatie uit de eigen leefwereld (bijv. sturen en ontvangen van berichten met WhatsApp)
- (mondeling) reageren op 'tekst'
- ontdekken dat er verschillende soorten schriftelijke bronnen zijn

Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe

- spelen met klanken en symbolen
- bewust worden van klanken in woorden
- spelen van spelletjes rond taal
- ontdekken van relaties tussen klanken en letters
- ervaringen opdoen in rijmen
- herkennen van symbolen

Schrijven

Oriëntatie op geschreven taal

- interesse tonen in geschreven taal
- ontdekken dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen
- ervaren dat tekenen en tekens mogelijkheden bieden tot communicatie
- naschrijven, stempelen of typen van letters en woorden (bijv. eigen naam, logo's, merknamen, namen van producten)
- spelen met letters en woorden (versieren en kleuren van letters en woorden)
- verschil ontdekken tussen 'schrijven' en 'lezen'
- vastleggen van eigen boodschappen

